

підготовки країни до вступу до ЄС та успішного функціонування на європейському ринку. Вони допомагають підприємствам підвищити ефективність, відповідати вимогам європейських норм та залишатися конкурентоспроможними у світі зростаючих технологічних можливостей.

Інформаційні джерела

1. Гавриленко Н., Козіцька Н. Аналітичне забезпечення цифрових трансформацій. *Економіка та суспільство*, 2022. № 38. DOI:10.32782/2524-0072/2022-38-38

2. Домбровська Н. Цифрова трансформація бухгалтерського обліку: вплив технологій на ефективність та якість фінансової звітності. *Економічний аналіз*. 2023 рік. Том 33. № 2. С. 239-246. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2023.02.239>

УДК 657

В.М. Жук, д-р екон. наук, проф., академік (НААН «ІАЕ», Київ)

С.М. Гринявський, здоб. PhD (НААН «ІАЕ», Київ)

ВЗІРЦІ ПОВЕДІНКИ БУХГАЛТЕРА – ВАЖЛИВА РИСА ІНСТИТУТУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Не для кого вже не є новина, що без бухгалтерського обліку в теперішньому суспільно-економічному світі просто, ніяк, адже виглядало б воно так, що всі люди говорять різними мовами. Натомість бухгалтерський облік їх об'єднує та спрямовує на результат який висвітлюється в єдиній належно сформованій інформації через фінансову та управлінську звітність, різного роду регламентованих документів, первинні факти реєстрації господарського життя суб'єкта господарювання. Дані викладені в бухгалтерському обліку є зрозумілими майже для всіх економічно грамотних працівників, але є більш прийнятними для бухгалтерів.

Бухгалтер - це простими словами: людина, митець яка може розшифрувати все те що реально відображається в документах, без перебільшень, тобто без "штучно" створених прибутків чи збитків компанії, пояснити реальний результат діяльності.

Від наведених даних та висловленої думки бухгалтера про них відбувається створення неупереджених рішень керівництва. Варто пояснити що думка бухгалтера формується від його знань, професіоналізму, досвіду, бачення та аналізу формальних та неформальних чинників (інститутцій) в

тій чи іншій ситуації, а й його поведінки. Саме поведінка виступає одним з рішучих чинників які впливають на подання, виклад інформації яку має надати бухгалтер іншим користувачам.

Інститут бухгалтерського обліку спрямований на інформаційне забезпечення економічних відносин між різними соціальними групами, згідно з принципами обліку, носить сталий та безперервний характер. Окремо слід зазначити, що загалом інститути створюються для задоволення тих чи інших потреб, для усунення дискомфорту в суспільстві. Інститут бухгалтерського обліку дає можливість членам суспільства задовольняти потреби у необхідній для прийняття рішень інформації та в її професійному поясненні як самим укладачами такої інформації, так і незалежними професіоналами, які працюють в сфері бухгалтерського обліку, і слугує дієвою системою зниження невизначеності та ризиків прийняття цих рішень. Без системи відомостей, які надають та пояснюють професійні бухгалтери, неможливі дієві комунікації, між учасниками господарських відносин на мікро- та макрорівні, неможливе зростання економіки у системі соціальних відносин. Потреба в інформації задовольняється не автоматично в стихійному функціонуванні ринку, а саме зорганізованими зусиллями учасників економічних відносин, а в основній частині - бухгалтерами, за допомогою системи інститутів, які формують інститут бухгалтерського обліку [1]. Тому варто засвідчити, що центральною фігурою в системі бухгалтерського обліку виступає саме бухгалтер зі всіма своїми цінностями та вміннями.

На практиці бухгалтерська наука має свій перелік ролей, які на рівні підприємства реалізуються через поняття "головний бухгалтер", "бухгалтер з оплати праці" тощо, а на вищому рівні - через поняття "професійний бухгалтер", "аудитор". Такий перелік кожного учасника формує його місце у загальній ієрархії інституту бухгалтерського обліку. Всі перелічені представники мають керуватися певними настановами і взірцями поведінки бухгалтерів, які окреслюються через один з елементів письмових регламентів, що входять до попередньої ознаки - через Кодекси етики професійних бухгалтерів та аудиторів. Ці настанови полягають у вимозі незалежного професійного судження, чесності, компетентності, об'єктивності, обачності, неупередженості, конфіденційності тощо.

Норми поведінки бухгалтерських працівників вперше розробили у США Американська асоціація бухгалтерів у 1987 р. Цілі бухгалтерської професії полягають у виконанні роботи відповідно до найвищих стандартів професіоналізму, в досягненні найкращих результатів діяльності й загалом у задоволенні інтересів громадськості,

що зазначається у Кодексі етики професійних бухгалтерів. Професійна етика має відображати позицію людей саме цієї професії.

Професійна поведінка безпосередньо пов'язана з дотриманням професійної моралі. Саме відповідно з призначенням професії – місією – необхідно розглядати професійну етику.

Моральні норми, поведінка є загальними для членів суспільства поза професійною приналежністю, але професійна етика визначається у відповідності з потенційними етичними проблемами обумовленими функціонуванням професійного середовища в соціумі. Зокрема, неоднозначні і актуальні етичні проблеми в сучасному бізнесі пов'язані з тим, що з одного боку бухгалтер як посадова особа реалізує комунікаційні функції (підприємство – держава; підприємство – власники, інвестори; адміністрація підприємства – наймані працівники тощо). Професійне призначення бухгалтера, в першу чергу, це інформаційне забезпечення всіх учасників господарської діяльності неупередженою об'єктивною та добросовісною інформацією про стан активів та капіталу, а також даних стосовно господарських процесів та їх результатів відповідно з інформаційними запитами. Для досягнення цілей бухгалтерської професії бухгалтери повинні дотримуватися ряду передумов та засадних принципів.

Таким засадним принципом є професійна поведінка. Обов'язок професійного бухгалтера утримуватися від будь-якої поведінки, яка могла б дискредитувати професію, вимагає, щоб організації – члени Міжнародної федерації бухгалтерів, розробляючи стандарти етики, враховуючи відповідальність професійного бухгалтера перед клієнтами, третіми сторонами, іншими бухгалтерами, працівниками, роботодавцями та громадськістю в цілому.

Як висновок, слід зазначити що поведінка бухгалтера це номінальна річ в загальній системі, адже саме вона дає поштовх на відobreження інформації чи то згідно національних стандартів (НПСБО) чи міжнародних (МСФЗ) норм, та їх розуміння. Тому щоб досягти успіху українському бухгалтеру, на сьогодні в військовий час, недостатньо знати роботу, яку виконуєш щодня, необхідно пам'ятати про моральні цінності, як загальнолюдські так і професійні. Будучи професійним бухгалтером, необхідно відповідати за імідж професії, оскільки не дотримуючись принципів професійної етики (поведінки), можна заплямувати всіх представників даної професійної сфери.

Інформаційні джерела

1. Жук В.М. Наукова гіпотеза трактування бухгалтерського обліку як соціально-економічного інституту. Облік і фінанси АПК. 2012. № 2. С.14-22.